

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-18>

УДК 336.226.233 (477)

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

FINANCIAL SECURITY OF THE INSURANCE MARKET IN UKRAINE

Кондрацька Наталія Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент,

Національний університет водного господарства та природокористування

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9103-6241>**Котик Ольга Василівна**

старший викладач,

Національний університет водного господарства та природокористування

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2749-4472>**Заячківська Оксана Василівна**

кандидат економічних наук, доцент,

Національний університет водного господарства та природокористування

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8792-9204>**Kondratska Natalia, Kotyk Olha, Zaiachkivska Oksana**
National University of Water Management and Nature Management

У статті досліджено теоретико-методичні аспекти сутності фінансової безпеки страхового ринку. Проаналізовано підходи до оцінки рівня безпеки, проведено аналіз та виявлено структурні зміни, що відбулися у сфері страхування впродовж 2020–2024 років. Досліджено вплив регуляторних заходів Національного банку України для підтримки фінансової стійкості страхового ринку. Запропоновано модель зміцнення фінансової безпеки вітчизняного страхового ринку, що передбачає покращення регуляторного нагляду, зміцнення капіталізації, деконцентрацію ринку, цифрову трансформацію, продуктову модернізацію та поглиблення фінансової інклюзії. Реалізація запропонованих заходів дозволить адаптувати страховий ринок до викликів воєнного часу та післявоєнного відновлення, покращити регулювання, зменшити системні ризики, збільшити попит на страхові послуги та пришвидшити формування культури страхування в Україні.

Ключові слова: фінансова безпека страхового ринку, страхові послуги, страхові компанії, оцінка фінансової безпеки страхового ринку, фінансова інклюзія.

This article examines the theoretical foundations and practical aspects of financial security in Ukraine's insurance market during the period 2020–2024, emphasizing its critical importance in the context of war, economic volatility, and regulatory transformation. The authors analyze key indicators of insurance market security, such as insurance penetration, premium density, long-term insurance share, payout ratio, and reinsurance dependency. The research highlights a persistent decline in insurance penetration and low premium density, indicating systemic underdevelopment and limited risk coverage. The study also outlines the weaknesses in capital adequacy and the high market concentration, which limit the sector's competitiveness. In this regard, a comprehensive set of measures is required to enhance the financial security of the insurance sector and ensure its resilience in the face of wartime challenges. Particular attention is paid to the regulatory role of the National Bank of Ukraine, which has implemented targeted measures to maintain market resilience, such as relaxing solvency requirements and supporting insurers through crisis-specific instruments. However, these measures also led to growing volumes of non-performing assets. The article proposes an institutional model for strengthening financial security, incorporating enhanced regulatory oversight, the adoption of a risk-based supervision approach, development of InsurTech innovations, diversification of reinsurance instruments, and digitalization of insurance services. The authors emphasize that improving financial literacy and leveraging international technical assistance – particularly from the World Bank and EBRD – are critical steps for sustainable recovery. Aligning national practices with the Solvency II directive is also emphasized as a strategic priority to enhance long-term financial resilience. The implementation of the proposed measures will enable the insurance market to adapt to the challenges of wartime and post-war recovery, improve regulation, reduce systemic risks, increase demand for insurance services, and accelerate the development of an insurance culture in Ukraine.

Keywords: financial security of the insurance market, insurance services, insurance companies, assessment of the financial security of the insurance market, financial inclusion.

Постановка проблеми. Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується значною складністю та нестабільністю. У контексті постійних трансформацій, ризиків і зовнішніх викликів особливого значення набуває проблема фінансової безпеки, зокрема в страховій сфері. Фінансова безпека страхового ринку є одним з ключових елементів економічної стабільності держави, особливо в умовах глобальних та локальних криз. Страховий ринок виступає важливим елементом фінансової системи, сприяючи перерозподілу ризиків між учасниками та приймаючи формування інвестиційного капіталу та підтримці економічного відновлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вчених, котрі займалися вивченням теоретичних аспектів страхового ринку та дослідженням його фінансової безпеки можна виділити таких: Г.В. Іващенко, А.В. Канаєв, О.О. Рубана, Н.М. Внукова, О.О. Гаманкова, О.М. Деркач та ін. Велику увагу фінансовій безпеці страхового ринку в своїх працях присвятили так і вчені: О.І. Барановський, А.С. Боженко, Т.О. Бочкарьова, А.М. Єрмошенко, О.Й. Жабинець, О.С. Журавка, О.М. Деркач. Багато проблем фінансової безпеки страхового ринку залишаються ще невирішеними, незважаючи на підвищений інтерес вчених до даного питання [8].

Постановка завдання. Завданням цього дослідження є визначення сутності, аналіз основних показників фінансової безпеки страхового ринку України, виявлення основних загроз, а також розробки інституційної моделі підвищення фінансової безпеки страхового ринку України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансовий сектор є ключовим елементом національної економіки та відіграє ключову роль у формуванні потенціалу для його відновлення. У цьому контексті особливе значення займає сегмент страхування, адже разом із фондовим сегментом, він виступає дієвим інструментом стабілізації фінансових потоків, забезпечення соціального добробуту населення і бізнесу. Страховий ринок виконує низку функцій, а саме: ризикозахисну, заощаджувальну, інвестиційну, фіскальну та стабілізаційну [1], тому його безпека безпосередньо впливає на фінансову стабільність держави, а порушення в цій сфері можуть призвести до масштабних економічних наслідків. В умовах зростання внутрішніх і зовнішніх викликів, зокрема війни, економічної нестабільності та

коливань валютного ринку, питання фінансової безпеки страхового ринку набуває особливої актуальності.

Детальний аналіз підходів до визначення поняття фінансової безпеки страхового ринку вітчизняними науковцями здійснили Журавка О. С. та Бочкарьова Т. О. [2]. Вцілому, більшість вітчизняних науковців визначають безпеку страхового ринку, як складову фінансової безпеки. У своїх дослідженнях вони спираються на визначення безпеки страхового ринку, запропоноване у Методиці розрахунку рівня економічної безпеки України 2007 року та безпеки небанківського фінансового сектору, запропоноване у 2013 р. Приміром, О.І. Барановський розглядає фінансову безпеку страхового ринку як частину фінансової безпеки, котра відображає достатній рівень розвитку ринку страхових послуг, що дозволяє забезпечити потребу населення в страхових послугах [3].

Поглиблюючи даний підхід, частина науковців, розглядає фінансову безпеку «як стан захищеності страхових установ від внутрішніх та зовнішніх загроз, що можуть порушити їх фінансову стійкість, здатність виконувати зобов'язання перед клієнтами та забезпечувати ефективне функціонування галузі загалом [4].

Деякі інші підходи використовуються у європейському регулюванні. Відповідно до (Solvency II) фінансова безпека страховика визначається як здатність компанії відповідати індивідуальним ризикам завдяки достатнім капітальним вимогам, прозорому управлінню ризиками й нагляду, що гарантує платоспроможність і захист страхувальників у довгостроковій перспективі [5].

Міжнародний валютний фонд (МВФ) визначає фінансову стійкість страховика як здатністю компанії підтримувати баланс між доходами, витратами та зобов'язаннями навіть у кризових умовах, що є особливо актуальним у воєнний період [6].

Підхід вітчизняного регулятора – Національного банку України, відповідає загальноєвропейським тенденціям: фінансова безпека страхового ринку залежить від збалансованого розвитку інфраструктури, ефективного регуляторного середовища, прозорості діяльності та контролю за ризиками, а також від наявності достатнього страхового резерву, платоспроможності компаній і довіри споживачів [7].

Підтримує дану позицію і О.М. Деркач, котрий визначає дане поняття як систему

«взаємопов'язаних факторів, які окреслюють стан його функціонування, результативність діяльності страхових компаній і перспективи розвитку ринку в цілому [8].

Ермошенко А.М. об'єднує зазначені підходи визначаючи фінансову безпеку страхувика через «стан його фінансів, що характеризується збалансованістю системи фінансових показників та інструментів, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, дозволяє їй своєчасно та у повному обсязі виконувати взяті на себе зобов'язання, а також забезпечує ефективний розвиток страхової компанії» [9].

Порівняння показників оцінки рівня фінансової безпеки страхового ринку згідно з Методикою 2007 року [10] та Методичних рекомендацій 2013 року [11] демонструє суттєву еволюцію підходів до вимірювання фінансової безпеки страхового ринку. Методика 2007 року включала окрему, складову – безпека страхового ринку, що визначалась шістьма показниками (табл. 1). Підхід був індикаторним, з чітко визначеними пороговими значеннями для кожного показника. Оцінювання проводилося переважно за принципом відповідності/невідповідності встановленим нормативам.

У Методичні рекомендації 2013 було введено поняття інтегрального індексу безпеки небанківського фінансового ринку, який складається з чотирьох основних компонентів, лише два з яких аналізують страховий ринок. З іншого боку, у 2013 році оцінювання стало багатовимірним: кожен компонент має свою вагу, а підсумковий індекс дає змогу визначити не лише факт порушення нормативу, а й ступінь відхилення від оптимального рівня.

Використаємо дані показники для оцінки безпеки страхового ринку за останні п'ять

років (табл. 2). Аналіз отриманих показників свідчить, що показник проникнення страхування, який відображає співвідношення обсягу зібраних страхових премій до валового внутрішнього продукту, після 2020 року перебуває на критично низькому рівні – менше 1%, із чітко вираженою тенденцією до зниження.

За останні роки цей індикатор фінансової безпеки страхового ринку зменшився майже удвічі, що свідчить про істотне зниження ролі страхового сектору в національній економіці. Для порівняння, середньосвітове значення цього показника становить близько 6,6%, а в окремих економічно розвинених країнах, зокрема Великій Британії та Республіці Корея, перевищує 10%.

Показник щільності страхування, що характеризує обсяг зібраних страхових премій у перерахунку на одну особу (в доларах США), протягом досліджуваного періоду демонструє нестійку динаміку. Через відсутність офіційних статистичних даних щодо фактичної чисельності населення України повноцінний аналіз його реальної зміни у часі є утрудненим, що обмежує можливість використання цього індикатора для комплексної оцінки рівня фінансової безпеки вітчизняних страховиків. Значення щільності страхування коливалося у межах 24–44 дол. США, що відповідає мінімальному граничному рівню і свідчить про недостатній ступінь охоплення населення страховими послугами.

Частка довгострокового страхування в загальному обсязі зібраних страхових премій за 2020–2024 роки демонструє коливання, з незначним зростанням у період 2020–2022 років, але загалом залишилась на низькому рівні — близько 10–12%, що

Таблиця 1

Ключові показники фінансової безпеки страхового ринку

Методика розрахунку рівня економічної безпеки України (2007)	Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України (2023)
1. Показник проникнення страхування страхові премії до ВВП), % 2. Показник «щільності страхування» премії на одну особу), дол. США 3. Частка довгострокового страхування в загальному обсязі зібраних страхових премій, % 4. Рівень страхових виплат, % 5. Частка премій, що належать перестраховикам-нерезидентам, % 6. Частка сукупного обсягу статутних капіталів страхових компаній, що належать нерезидентам у загальному їх обсязі, %	1. Рівень проникнення страхування (страхові премії до ВВП), відсотківрівень капіталізації лістингових компаній (капіталізація/ВВП); 2. Частка надходжень страхових премій трьох найбільших страхових компаній у загальному обсязі надходжень страхових премій (крім страхування життя), відсотків

Джерело: сформовано авторами на основі [10, 11]

Таблиця 2

Динаміка показників фінансової безпеки страхового ринку України у 2020–2024 рр.

Показник	Оптимальне значення	2020	2021	2022	2023	2024
Рівень проникнення страхування, %	8-12	1,08	0,91	0,76	0,72	0,8
Щільність страхування, дол. США	≥140	39,99	44,26	24,05*	24,69*	34,5*
Частка довгострокового страхування в загальному обсязі зібраних страхових премій, %	≥30	10,93	11,82	12,13	10,98	10,8
Рівень страхових виплат, %	≥30	35,0	35,0	34,0	36,5	39,3
Частка премій, що належать перестраховикам-нерезидентам, %	≤25	8,09	9,86	7,83	7,76	7,8
Частка надходжень страхових премій трьох найбільших страхових компаній у загальному обсязі надходжень страхових премій (крім страхування життя), %	10	16,1	16,0	15,5	15,2	15,0

* з урахуванням останніх офіційних даних про чисельність населення України станом на лютий 2022 року

Джерело: розраховано авторами на основі [12, 13, 14, 15]

суттєво відстає від рекомендованого діапазону 30–50%. Це свідчить про недостатній розвиток накопичувального страхування та обмежені можливості акумулювання довгострокових інвестиційних ресурсів. Рівень страхових виплат поступово зростає – від 34% у 2022 році до 39,3% у 2024 році, що в цілому наближається до нормативного інтервалу 30–40%. Така тенденція може свідчити про зниження прибутковості страхової діяльності, але одночасно про підвищення рівня довіри споживачів до страхових продуктів.

Частка премій, що належать перестраховикам-нерезидентам, залишається відносно стабільною і навіть має тенденцію до незначного зниження. Це свідчить про сталість партнерських відносин між українськими страховиками та іноземними перестрахововими компаніями, що є важливим для підвищення фінансової стійкості страхових компаній. Частка надходжень страхових премій трьох найбільших страхових компаній у загальному обсязі премій (крім страхування життя) поступово зменшується – з 16,1% у 2020 році до 15,0% у 2024 році. Це може свідчити про тенденцію до концентрації ринку, що потребує уваги регуляторів для забезпечення конкуренції та стабільності страхового ринку.

Як бачимо в умовах повномасштабної війни стан фінансової безпеки страхового ринку України залишається доволі напруженим. Низькі показники проникнення та щільності страхування, обмежений розвиток довгострокових програм і висока концентрація

ринку свідчать про вразливість економіки до страхових ризиків. Разом із тим позитивними сигналами є відновлення преміальної бази до довоєнного рівня, зростання обсягів виплат та сталість перестраховувальних зв'язків, що вказує на поступове пристосування ринку.

Водночас, Національний банк України, як регулятор страхового ринку, впровадив низку заходів для посилення фінансової стабільності страхових компаній. Зокрема, було пом'якшено окремі нормативні вимоги, надано дозвіл на тимчасове використання частини страхових резервів для придбання військових облігацій, а також запроваджено мораторій на застосування санкцій за порушення нормативів, спричинені бойовими діями. Крім того, Національний банк ухвалив рішення про послаблення, такі як відтермінування капітальних вимог, що дозволило врятувати 85% компаній від банкрутства, але водночас призвело до накопичення проблемних активів. У 2023 році регулятор ініціював перегляд ліцензійних умов і оновлення методики розрахунку платоспроможності з урахуванням змін в економічному середовищі.

Враховуючи проведений аналіз, вимог Методичних рекомендацій (2013) та європейських стандартів (Solvency II), а також сучасні регуляторні і макроекономічні виклики, нами було розроблено модель підвищення фінансової безпеки страхового ринку України (рис.1). Для зміцнення фінансової безпеки страхового ринку України, необхідно впровадити комплексний підхід, що включає низку

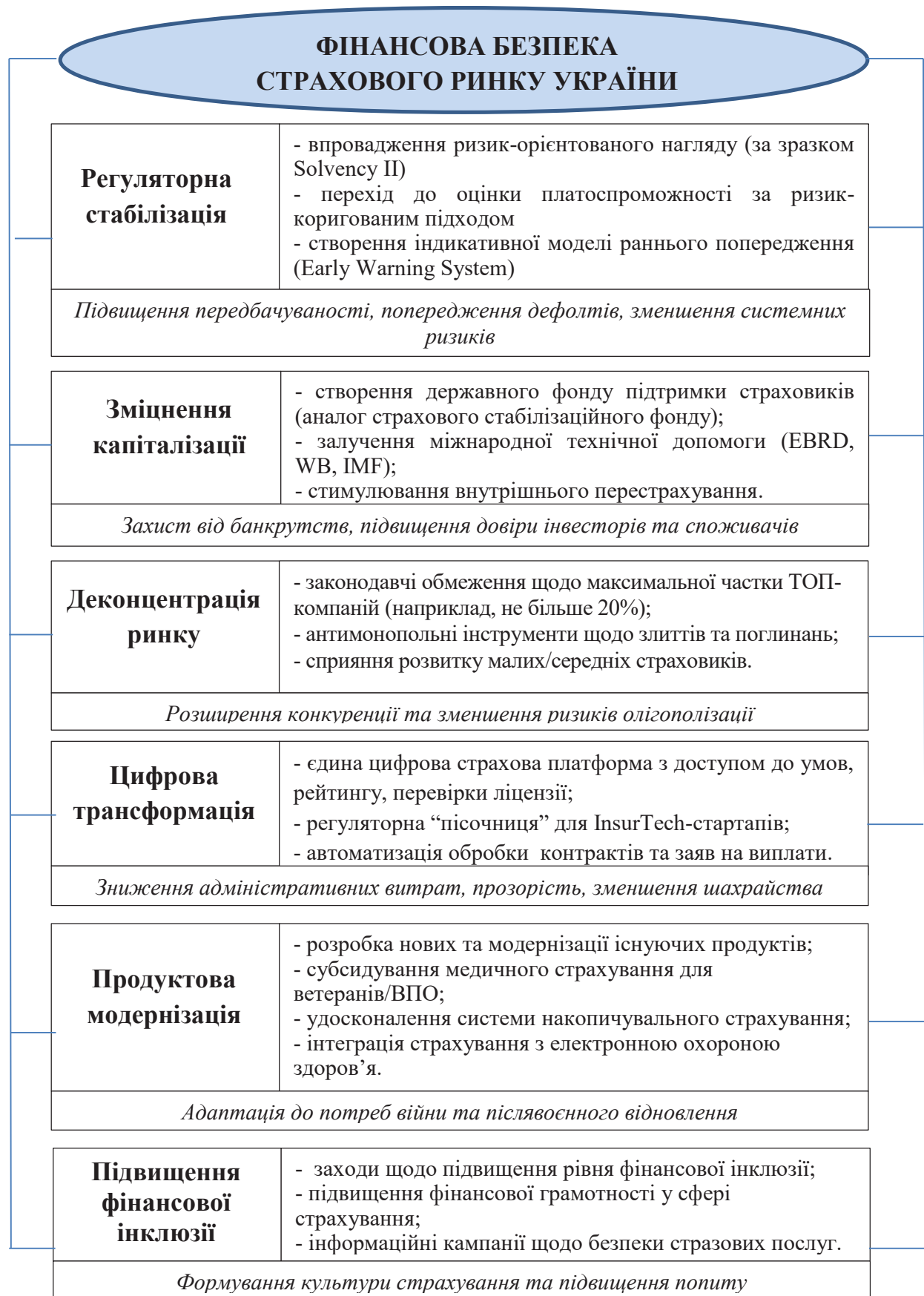

Рис. 1. Модель підвищення фінансової безпеки страхового ринку України

Джерело: розроблено авторами

стратегічних кроків, які враховують воєнні дії, економічну нестабільність та перспективи післявоєнного відновлення. До таких кроків можна віднести:

- поглиблення регуляторного нагляду зокрема і розширення інструментів впливу регулятора на ринок завдяки впровадженню, крім заходів впливу, коригувальних заходів та заходів раннього втручання. Адже удосконалення нагляду з боку Національного банку України, є критично важливим для запобігання фінансовим зловживанням і забезпечення стабільності сектору;

- розробку ефективного механізму виявлення фінансових ризиків, організації постійного спостереження та глибокого аналізу ситуації на страховому ринку з метою своєчасного реагування та впровадження профілактичних заходів для зміцнення фінансової безпеки;

- запровадження ризик-орієнтованого підходу до здійснення нагляду та водночас розширення переліку об'єктів нагляду за рахунок власників істотної участі, афілійованих та споріднених осіб;

- забезпечення більшої відкритості та прозорості у функціонуванні страхових компаній, що сприятиме підвищенню довіри з боку інвесторів і клієнтів. Перспективним, на нашу думку, є розвиток відкритих онлайн-платформ, що агрегують інформацію про конкретну компанію, наявність ліцензій, мають можливість порівняння умов страхування, перегляду рейтингів, відгуків та історії виплат.

- зміцнення фінансової стійкості та платоспроможності страхових компаній, завдяки посиленню вимог до платоспроможності і технічних резервів страховиків відповідно до директиви Solvency II;

- розбудову системи гарантування виплат за договорами довгострокового страхування життя. Це дасть змогу суттєво посилити захист прав споживачів та убезпечити страхувальників від банкрутства і неплатоспроможності страховиків;

- залучення до регулятивної "пісочниці" НБУ для страхових технологій та формування платформи для InsurTech інновацій, які б передбачали створення окремих програм тестування для параметричного страхування, блокчейн-рішень та штучного інтелекту в андеррайтингу з пільговими умовами ліцен-

зування на період до 24 місяців. Спрощена процедура для FinTech-стартапів дозволить знизити витрати на запуск бізнесу та залучати інновації у фінансовий сектор, оскільки стартапи зможуть швидше тестувати нові продукти та сервіси;

- залучення міжнародної технічної допомоги для підтримки платоспроможності ринку. Співпраця з міжнародними фінансовими інституціями, такими як Світовий банк чи Європейський інвестиційний банк, може надати до 200 млн євро для капіталізації компаній. Така зовнішня підтримка за даними Європейського банку реконструкції та розвитку, забезпечить ліквідність у кризовий період [16];

- підвищення рівня фінансової грамотності населення в частині страхування. Низький рівень гальмує розвиток ринку. Реалізація освітніх програм, орієнтованих на підвищення обізнаності щодо страхових послуг, за даними Центру економічної стратегії, може збільшити попит на 5–7% щорічно [17], що у свою чергу, зміцнить довгострокову стабільність страхового ринку.

Висновки. Страховий ринок України переживає надзвичайно складний період, однак його поступова адаптація до нових реалій свідчить про наявність потенціалу для подальшого розвитку. Забезпечення фінансової безпеки цього сектору вимагає активної участі держави, скоординованих дій регуляторних органів і самих страховиків, орієнтованих на стабільність, відповідальність і формування довіри. Лише за таких умов стане можливим повноцінне відновлення ринку та його інтеграція в європейський фінансовий простір.

Сьогодні фінансова безпека страхового ринку перебуває під значним тиском зовнішніх чинників – насамперед через воєнні дії, макроекономічну нестабільність і зниження чисельності та платоспроможності населення. Водночас завдяки своєчасним заходам Національного банку України та здатності страховиків до адаптації ринок демонструє ознаки поступового відновлення. У перспективі ключовими напрямками залишаються розширення спектра страхових продуктів, цифрова трансформація послуг та підвищення рівня довіри громадян до страхування як ефективного фінансового інструменту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Світовий банк. Оцінка впливу війни на фінансовий сектор України. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/publication/ukraine-economic-update-april-2024>
2. Журавка О. С., Бочкарева Т. О. Фінансова безпека сучасного страхового ринку України. *Економіка. Фінанси. Право*. 2015. № 6/1. С. 57–65.
3. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): монографія. Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2004. 759 с.
4. Нікіфоров П. О., Кучерівська С. С. Сутність і значення фінансової безпеки страхової компанії. *Фінанси України*. 2006. № 5. С. 86–94.
5. Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) (recast) (Text with EEA relevance). URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/138/2025-01-17>
6. Міжнародний валютний фонд. Фінансова стабільність у кризових умовах. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2023/06/15/Ukraine-Selected-Issues-535093>
7. Національний банк України. Фінансова стабільність: роль страхового ринку. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-opriyudniv-zvit-pro-finansovu-stabilnist-za-2023-rik>
8. Ситник Н., Михайлюк М. Загрози та ризики фінансової безпеки страхового ринку України в умовах війни. *Молодий вчений*. 2023. № 5 (117). С. 169–173. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5868/5739>
9. Єрмошенко А.М. Механізм забезпечення фінансової безпеки страхових організацій: автореферат дисертації кандидата економічних наук: 08.06.01. Київ, 2006. 19 с.
10. Наказ Міністерства економіки України "Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України" від 02.03.2007 № 60. URL: https://ips.ligazakon.net/document/me07222?an=23&ed=0000_00_00&dtm=&le=
11. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України" від 29.10.2013 № 1277. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/ME131588?an=1&ed=2013_10_29
12. Населення України. Сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/reference/people/>
13. Показники діяльності страхових компаній. Наглядова статистика НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>
14. Огляд небанківського фінансового сектору. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-nebankivskogo-finansovogo-sektoru-veresen-2024-roku>
15. Підсумки страхового ринку. Forinsurer. URL: <https://forinsurer.com/theme/33>
16. Європейський банк реконструкції та розвитку. Фінансова підтримка України. URL: <https://www.ebrd.com/news/2025/ukraine-recovery-support.html>
17. Центр економічної стратегії. Фінансова грамотність в Україні. URL: <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/Financial-Literacy-Report-2025.pdf>

REFERENCES:

1. Svitovyy bank. Otsinka vplyvu viyny na finansovyy sektor Ukrayiny [World Bank. Assessment of the impact of the war on the financial sector of Ukraine] URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine/publication/ukraine-economic-update-april-2024>
2. Zhuravka O. S., Bochkareva T. O. (2015) Finansova bezpeka suchasnoho strakhovoho rynku Ukrayiny [Financial security of the modern insurance market of Ukraine]. *Ekonomika. Finansy. Pravo – Economy. Finances. Right*, vol. 6/1, pp. 57–65.
3. Baranov'skyu O. I. (2004) *Finansova bezpeka v Ukrayini (metodolohiya otsinky ta mekhanizmy zabezpechennya): monohrafiya*. [Financial security in Ukraine (assessment methodology and security mechanisms): monograph]. Kyiv: Kyivskyy natsionalnyy torhovelnno-ekonomichnyy universytet, 759 p. (in Ukrainian)
4. Nikiforov P. O., Kucherivs'ka S. S. (2006) Sutnist' i znachennya finansovoyi bezpeky strakhovoyi kompaniyi [The essence and significance of the financial security of an insurance company]. *Finansy Ukrayiny – Finances of Ukraine*, vol. 5, pp. 86–94.
5. Directive 2009/138/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance (Solvency II) (recast) (Text with EEA relevance). URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/138/2025-01-17>

6. Mizhnarodnyy valyutnyy fond. Finansova stabil'nist' u kryzovykh umovakh [International Monetary Fund. Financial stability in crisis conditions]. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2023/06/15/Ukraine-Selected-Issues-535093>

7. Natsional'nyy bank Ukrainy. Finansova stabil'nist': rol' strakhovoho rynku [National Bank of Ukraine. Financial stability: the role of the insurance market]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-oprilyudniv-zvit-pro-finansovu-stabilnist-za-2023-rik>

8. Sytnyk N., Mykhaylyuk M. (2023) Zahrozy ta ryzyky finansovoyi bezpeky strakhovoho rynku Ukrainy v umovakh viyny [Threats and risks of the financial security of the insurance market of Ukraine in the conditions of war]. *Molodyy vchenyy – Young Scientist*, vol. 5 (117), pp. 169–173. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5868/5739>

9. Yermoshenko A.M. (2006) *Mekhanizm zabezpechennya finansovoyi bezpeky strakhovykh orhanizatsiy* [Mechanism for ensuring financial security of insurance organizations]: avtoreferat dysertatsiyi kandydata ekonomichnykh nauk: 08.06.01. Kyiv, 19 p. (in Ukrainian)

10. Nakaz Ministerstva ekonomiky Ukrainy "Pro zatverdzhennya Metodyky rozrakhunku rivnya ekonomichnoyi bezpeky Ukrainy" vid 02.03.2007 № 60 [Order of the Ministry of Economy of Ukraine "On approval of the Methodology for calculating the level of economic security of Ukraine" dated March 2, 2007 vol. 60]. URL: https://ips.ligazakon.net/document/me07222?an=23&ed=0000_00_00&dtm=&le=

11. Nakaz Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy "Pro zatverdzhennya Metodychnykh rekomendatsiy shchodo rozrakhunku rivnya ekonomichnoyi bezpeky Ukrainy" vid 29.10.2013 № 1277 [Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine "On Approval of Methodological Recommendations for the Calculation of the Level of Economic Security of Ukraine" dated October 29, 2013 vol. 1277]. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/ME131588?an=1&ed=2013_10_29

12. Naselennya Ukrainy. Sayt Ministerstva finansiv Ukrainy [Population of Ukraine. Website of the Ministry of Finance of Ukraine]. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/reference/people/>

13. Pokaznyky diialnosti strakhovykh kompanii. Nahliadova statystyka NBU [Performance indicators of insurance companies. Supervisory statistics]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>

14. Ohliad nebankivskoho finansovoho sektoru. Ofitsiynyi sait NBU [Overview of the non-banking financial sector. The official website of the NBU]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-nebankivskogo-finansovogo-sektoru-veresen-2024-roku>

15. Pidsumky strakhovoho rynku. Forinsurer [Results of the insurance market. Forinsurer]. URL: <https://forinsurer.com/theme/33>

16. Yevropeys'ky bank rekonstruktsiyi ta rozvytku. Finansova pidtrymka Ukrainy [European Bank for Reconstruction and Development. Financial support of Ukraine]. URL: <https://www.ebrd.com/news/2025/ukraine-recovery-support.html>

17. Tsentr ekonomichnoyi stratehiyi. Finansova hramotnist' v Ukraini [Center for Economic Strategy. Financial literacy in Ukraine]. URL: <https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/Financial-Literacy-Report-2025.pdf>